

—“Ολος ο κόσμος τὸ λαμβάνει, ἐπαναλαμβάνει ὁ διδάσκαλος, διότι εἶναι ἐν τῶν μέσων τῶν διευκολυνόντων τὴν συναλλαγὴν· τὰ ἄλλα προϊόντα δὲν θὰ παρείχον τὴν αὐτὴν ὑπηρεσίαν, καὶ διὰ μόνον τὸν λόγον ὅτι δὲν φέρουν ἐντεταπωμένην σφραγιδὰ τινα, δεικνύουσαν ἀκριβῶς τὴν ἀξίαν.

Ἔπειτα συνέλεια.

A. ΒΕΡΝΑΡΑΚΗΣ.

ΙΣΤΟΡΙΑ ΕΝΟΣ ΚΗΡΙΟΥ

Συνήχεια ἰδὲ σελ. 511.

ΣΥΝΔΙΑΛΕΞΙΣ ΤΡΙΤΗ

Προϊόντα τῆς καύσεως. Ὑδρῶν ἐκ τῆς καύσεως προερχόμενον. Φύσις τοῦ ὕδατος. Τὸ ὕδωρ δὲν εἶναι σῶμα ἄπλοῦν. Ὑδρογόνον.

Ἐνθυμείσθε βεβαίως ὅτι μετὰ τὴν τελευταίαν συνδιάλεξιν ἐχωρίσθημεν ὅτε ἤρχισα νὰ σᾶς λέγω περὶ τῶν προϊόντων τῆς καύσεως τοῦ κηρίου· καὶ εἶδομεν ὅτι μετ' ὀλίγης ἐπιτηδειότητος ἠμποροῦμεν ν' ἀναγκάσωμεν ἐν κηρίον νὰ μᾶς δώσῃ διαφόρους ὕλας. Εἶδομεν ὅτι ὑπάρχει καὶ μία ὕλη ἣν δὲν ἠμποροῦμεν νὰ λάβωμεν ὁσάκις τὸ κηρίον καίει καλῶς. Εἶναι δὲ ἡ ὕλη αὕτη ὁ καπνὸς ἢ ὁ ἄνθραξ. Προσέτι ἐμάθομεν ὅτι ὑπάρχει καὶ ἄλλη οὐσία, ἣτις ὑφούται ὑπεράνω τῆς φλογός, δὲν διακρίνεται τόσον καλῶς, καθὼς ὁ καπνός, καὶ ὑπὸ μορφὴν διάφορον, ἀποτελεῖ μέρος τοῦ γενικοῦ βεβύματός, τὸ ὁποῖον, ὑφούμενον περὶ τὸ κηρίον, γίνεται ἀόρατον καὶ χάνεται. Ἀλλὰ δὲν ἀνεγνωρίσαμεν τούτων μόνον τῶν προϊόντων τὴν παρουσίαν. Ἐνθυμείσθε ὅτι εἰς τὸ ἀναβαῖνον βεβύμα, τὸ πηγάζον ἐκ τοῦ κηρίου, εὑρομεν καὶ μέρος δυνάμενον νὰ πυκνωθῇ εἰς τὸ κοχλιάριον, εἰς τὸ πινάκιον, καὶ εἰς πᾶν ἄλλο ψυχρὸν ἀντικείμενον, καὶ ἄλλο μέρος μὴ πυκνούμενον.

Ἄς ἰδῶμεν πρῶτον τὸ δυνάμενον νὰ πυκνωθῇ. Θὰ τὸ ἐξετάσωμεν, καὶ μετ' ἐκπλήξεως θὰ ἰδῶμεν ὅτι τὸ μέρος τοῦτο εἶναι οὐδὲν ἄλλο παρά νερόν. Εἰς τὸ τέλος τῆς παρελθούσης συνδιάλεξεως σᾶς ὠμίλησα περὶ τούτου ἐν παρόδῳ, καὶ σᾶς εἶπα ὅτι καὶ τὸ νερόν εἶναι ἐν ἀπὸ τὰ προϊόντα τοῦ κηρίου ὅσα συμπακνοῦνται. Σήμερον θέλω νὰ προσεξέωμεν περισσότερο εἰς τοῦτο, καὶ νὰ ἐξετάσωμεν τὸ νερόν καὶ ὡς πρὸς τὴν γενικὴν αὐτοῦ ὑπαρξίν ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ ἰδιαιτέρως ὡς πρὸς τὸ ἀντικείμενον τῆς σπουδῆς ἡμῶν.

Ἐλαβον τὰ μέτρα μου ὅπως κατορθώσω διὰ πειράματος νὰ συμπακνώσω τὸ ὕδωρ τὸ περιεχόμενον ἐντὸς τῶν προϊόντων τοῦ κηρίου, καὶ τότε θὰ σᾶς δείξω τὸ ὕδωρ τοῦτο. Ἐκ τῶν καλητέρων τρόπων διὰ νὰ καταστήσω τὴν ὑπαρξίν τοῦ ὕδατος ἐπαισθητὴν εἰς τόσους ἀκροατὰς ἐναυτῶν θὰ εἶναι νὰ σᾶς ἐξηγήσω ὁρατὴν τινα δρᾶσιν τοῦ ὕδατος, καὶ ἔπειτα νὰ ἐφαρμόσωμεν τὸ πείραμα εἰς τὴν σταγόνα ἣτις θὰ σχηματισθῇ ὑπὸ τοῦτο τὸ ἀγγεῖον. Ἐχω

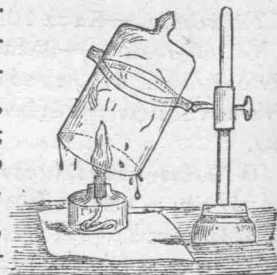
ἐδῶ χημικὴν τινα οὐσίαν, ἀνακαλυφθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Ἰμφρου Δάβυ, καὶ ἐνεργοῦσαν δραστηριώτατα ἐπὶ τοῦ ὕδατος. Θὰ τὴν μεταχειρισθῶ λοιπὸν διὰ νὰ μᾶς δείξῃ τὴν παρουσίαν τοῦ ὕδατος. Ἡ οὐσία αὕτη καλεῖται ποτάσσιον, διότι ἐξάγεται ἐκ τῆς ποτάσεως, τοῦ ἀλκαλικοῦ ἄλατος. Λαμβάνω λοιπὸν ὀλίγην ποσότητα ἐξ αὐτῆς, καὶ τὴν ρίπτω εἰς αὐτὴν τὴν λεκάνην. Βλέπετε· ἀμέσως ἀνάπτει, διότι ἡ λεκάνη περιέχει ὕδωρ. Βλέπετε ὅτι ἐπιπλέει καὶ παράγει κυανθὴν ἢ γαλανθὴν φλόγα. Τὸ ποτάσσιον λοιπὸν καίει εἰς τὸ νερόν. Τώρα ἂς ἀφαιρέσω τὸ κηρίον τὸ καίον ὑποκάτω τοῦ ἀγγείου τούτου. Τὸ ἀγγεῖον περιέχει πάγον καὶ ἄλας, διὰ νὰ πυκνῶνῃ διὰ τοῦ ψύχους τοὺς ὑδατώδεις ἀτμοὺς οἱ ὁποῖοι παράγονται ἀπὸ τὸ κηρίον, καὶ κολλῶνται εἰς τὸ ἀγγεῖον. Θὰ ἰδῆτε μίαν σταγόνα νεροῦ, προῖον συμπεπυκνωμένον τῆς καύσεως, νὰ κρέμαται ὑπὸ τὴν κάτω ἐπιφάνειαν τοῦ ἀγγείου. Θὰ ἰδῆτε ὅτι καὶ εἰς τὴν σταγόνα ταύτην τὸ ποτάσσιον ἀνάπτει καθὼς καὶ ἐντὸς τοῦ νεροῦ τῆς λεκάνης. Ἴδου, καίει ἀπαρκαλλάτως ὡς ἐκεῖ. Λαμβάνω ἄλλην σταγόνα εἰς τὴν πλάκα ταύτην τοῦ θαλίου. Ἀμα πλησιάσω τὸ ποτάσσιον θὰ γνωρίσητε ὅτι εἶναι νερόν ἢ σταγῶν· εἶναι δὲ τὸ νερόν τοῦτο προῖον τοῦ κηρίου. Ὅμοίως ἂν θέσω τὸν λύχνον τοῦ οἰνοπνεύματος ὑπὸ τὸ ἀγγεῖον τοῦτο, θὰ ἰδῆτε πάχνην νὰ κολλήσῃ εἰς αὐτὸ καὶ νὰ τὸ ὑγράνῃ, καὶ ἡ πάχνη αὕτη εἶναι ἐπίσης τὸ προῖον τῆς καύσεως. Πιστεύω ὅτι ὅταν ἰδῆτε νὰ πίπτωσιν ἀπὸ τοῦ ἀγγείου σταγόνες εἰς τὸ φύλλον τοῦτο τοῦ χαρτίου τὸ ὁποῖον ἀπλόγῃ ὑπ' αὐτὸ, θὰ σᾶς ἀποδείξουν ὅτι ἡ καύσις παράγει ἰκανὴν ποσότητα ὕδατος.

Σχ. 21.

Ἄς προσμεινωμεν. Θὰ ἰδῆτε ἀμέσως ἂν παρήχθῃ πολὺ νερόν. Τώρα, ἂν λάβω σωλῆνα φωταερίου, καὶ ὑπὲρ αὐτὸν θέσω δοχεῖον περιέχον μίγμα τι ψυκτικόν, δηλαδὴ παράγον ψύχους, θὰ παραγάγῃ ὑπὸ τὸ δοχεῖον νερόν, διότι καὶ τοῦ φωταερίου ἡ καύσις ἐπίσης παράγει νερόν.

Ἴδου τώρα μιάλη περιέχουσα ποσότητα τινα ὕδατος, ὕδατος καθαρωτάτου, ἀπεσαγμένου, παραχθέντος ἐκ καύσεως φωταερίου. Κατ' οὐδὲν αὐτὸ διαφέρει τοῦ ὕδατος τοῦ ποταμοῦ, τῆς θαλάσσης, τῆς βρύσεως, ὅταν καὶ ἐκείνο

Σχ. 22.

τὸν διάδρομον καὶ καθ' ἐκάστην καθήδυνε τὰ πατριὰ του ὧτα! Μόλις διέκρινε τὸ βᾶδισμα ἐκεῖνο ἐβρίπτετο πάλιν εἰς τὴν κλίνην καὶ προσποιεῖτο ὅτι κοιμάται, ὁ ὑποκριτής! Καὶ ἐκείνη εἰσῆρχετο, ἐκείνη, πρὸς ἣν ἔπειτος τοῦ λογισμοῦ εἰσῆρχετο ἡ ὠραία του Ῥόζα Μαρία θαρράλεα καὶ μὴ πιστεύουσα πλέον εἰς τοὺς πατρικούς δόλους. Χωρὶς νὰ διστάσῃ, ἔσυρε τὰ παραπετάσματα. Ὡς ζῶσα χαραυγὴ ἐπέχυνεν ἐπ' αὐτοῦ τὸ πρῶτον φῶς, ἔπειτα τὸν ἠσπάζετο ἐπὶ τοῦ μετώπου καὶ προσέφερεν εἰς αὐτὸν τὸν καφέν, τὸν ὁποῖον εἶχε μόνη τῆς παρασκευάσει. Ἐνίοτε δὲ διὰ νὰ διασκεδάσῃ τὸν πατέρα τῆς ἢ κόρη προσποιεῖτο καὶ αὐτὴ ὅτι τὸν ἐνόμιζε κοιμώμενον καὶ ἐν σιγῇ ἐκάθητο παρὰ τῇ κλίνῃ. Τότε ἐγέλα ἄσβεστον γέλωτα ὁ ἀγαθὸς πατὴρ, ὡς μαθητῆς ἀπατήσας τὸν διδάσκαλόν του, ἔπινεν ἔπειτα τὸν καφέν του ἀτενῶς προσβλέπων εἰς τὴν θυγατέρα του καὶ ἠρώτα αὐτὴν περὶ τῶν πρακτέων κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἡμέρας, ἂν καὶ ἤξευρε καλῶς ὥραν πρὸς ὥραν τί αὕτη ἐμελλε νὰ πράξῃ· ἔπειτα ὄχι ἄνευ πόνου τὴν παρεκάλει ν' ἀποσυρθῇ, ἐνεδύετο, ἤναπτε τὴν πίπαν του καὶ κατέβαινεν εἰς τὸ γραφεῖόν του.

Λέγει πού ὁ Σατωβριάνδ παραδοξολογῶν ἴσως ὅτι ἡ τάξις εἰς τὰς συνηθείας μας μᾶς ἐμποδίζει ἀπὸ τοῦ νὰ τρελλαθῶμεν. Χωρὶς ποτὲ ν' ἀναγνώσῃ τὰ ἔργα τοῦ μεγαλονόμου συγγραφέως τῆς Ἀταλᾶς καὶ τοῦ Ῥεναιίου, ὁ Κ. Βανσκέπ εἶχε περίπου τὴν αὐτὴν γνώμην. Ἦτο πεπεισμένος ὅτι ἡ τάξις καὶ ἡ ἀκρίβεια ἐν παντὶ πράγματι προφυλάττουσι κατ' ἐξοχὴν ἀπὸ παντὸς ἐπιχειρήσεως, ἀπὸ τῆς βαρυθυμίας, συντελοῦσι δὲ εἰς τὴν ἡσυχίαν τοῦ πνεύματος καὶ εἰς τὴν ὑγίαν.

Τάξιν λοιπὸν καὶ ἀκρίβειαν ἀπῆτει αὐστηρῶς παρὰ τῶν ὑπαλλήλων του, παρὰ τῶν ὑπηρετῶν του καὶ παρ' αὐτῆς τῆς ἀγαπητῆς του Ῥόζας Μαρίας, ἧτις ἂν καὶ ἐμειδία ἐνίοτε διὰ τὰς λεπτολόγους διατάξεις τοῦ πατρὸς τῆς, ὑπήκουον οὐδὲν ἦττον ἐν παντὶ προθύμως καὶ μετὰ σεβασμοῦ. Τὴν δεῖνα ὥραν ὁ Κ. Βανσκέπ διένειμε τὴν ἐργασίαν εἰς τοὺς ὑπαλλήλους του, τὴν δεῖνα ὥραν ἐδέχετο τοὺς πράκτοράς του καὶ ὅτε τὸ παλαιὸν τῆς Δουνκέρκης ὠρολόγιον ἐσήμαινε μεσημβρίαν, ὁ Κ. Βανσκέπ ἔπρεπε νὰ εὔρεθῇ εἰς τὴν τράπεζαν, εἰς τὴν θέσιν του, μετὰ τὴν πετσέταν του περὶ τὸν τράχηλον, κατὰ τὴν παλαιὰν συνῆθειαν. Τὸ φαγητόν του ἦτο καὶ αὐτὸ κανονισμένον ἐπὶ τῇ βᾶσει τῶν αὐτῶν συστηματικῶν ἀρχῶν κατὰ τὰς ὥρας τοῦ ἔτους καὶ τὰς ἐντολάς τῆς Ἐκκλησίας· διότι ἦτο εὐσεβὴς καθολικὸς καὶ ἀγογγύστως ὑπέβαλλεν ἑαυτὸν εἰς τὰς περὶ νηστειᾶς ἐκκλησιαστικὰς διατάξεις. Ἐχων δὲ τὸ πάθος τοῦτο τῆς τάξεως, ὅπερ ἔβαινε κατ' ἔτος ἀξάνόμενον καὶ ἐνίοτε ὁμοιάζε πρὸς ἀληθινὴν μάστιγαν, θὰ κατάντα ἴσως νὰ ζυγίξῃ τὴν τροφὴν

καὶ τὸ ποτόν του ὡς ὁ δαῖος ποιητῆς Ὀλβεργ, ἂν δὲν εἶχε καὶ τινὰς πρὸς τὴν ἡδυπάθειαν τάσεις, ἔνεκα τῶν ὁποίων ἀφελῶς ἐμέμφετο ἑαυτὸν χωρὶς νὰ δύνηται ν' ἀντιστῇ εἰς αὐτάς. Ἠγάπα νὰ ῥοφᾷ κατὰ μικρὸν, σπτηρίζων ἐπὶ τῆς τραπέζης τοὺς ἀγκῶνας, φιάλην βορδιγαλιέου οἴνου συνομιλῶν ἅμα καὶ ἀστεϊζόμενος μετὰ τῆς θυγατρὸς του, εὐχαριστεῖτο πολὺ ἐν ᾧ ἐκάπνιζε τὴν πίπαν του ν' ἀπογεύηται ἡδέως κυαθίσκου ἐκλεκτοῦ καφέ, ἐν ᾧ ἐνέχυνε καὶ σταγόνας τινὰς πνευματώδους ποτοῦ καὶ τότε, τῇ ἐπιδράσει τῶν γαστρονομικῶν τούτων ἡδονῶν, καθιδύοντο τὰ διανοήματά του καὶ εὐρύνετο ἡ καρδία του τόσον, ὥστε ἡδύνασο νὰ ὑπολάβῃς ὅτι ὁ Κ. Βανσκέπ ἦτο φιλόσοφος ἀκολουθῶν τοῦ Ἐπικούρου τὰ δόγματα.

Τοιαύτας στιγμὰς ἐξέλεγεν ἡ ἀγαθὴ του κόρη ἵνα τὸν παρακαλέσῃ νὰ βοηθήσῃ πτωχὴν τινα οἰκογένειαν, ἢ νὰ ἐλεήσῃ δυστυχῆ τινὰ ὀφειλέτην καθυστεροῦντα τὸ ἄχρεός του, ἢ νὰ συγχωρήσῃ αὐτὴν τινα πταίσαντα περὶ ἑαυτῆς οὐδὲν εἶχε νὰ ζητήσῃ. Ὁ πατὴρ τῆς δὲν τὴν ἄφινε νὰ ἐπιθυμήσῃ τίποτε, προλαμβάνων καὶ τὰς ἐλαχίστας αὐτῆς εὐχάς.

Ἦρωτᾷν τινὰ ὁ ἥσυχος, ὁ ἀπαθὴς, ὁ ἀμετάβλητος Κ. Βανσκέπ ἠγέρθη τῆς κλίνης χωρὶς νὰ περιμείνῃ οὔτε νὰ ἀνάψῃ τὴν θερμάστραν του, ἂν καὶ ἐμέσαζεν ὁ χειμὼν καὶ ἦτο δριμύτατος κατὰ τὸ ἔτος ἐκεῖνο, οὔτε νὰ προσέλθῃ ἡ θυγάτηρ του ἢ ἀγαπητῆ. Ἐνεδύθη τὸ πριωνόν του ἱμάτιον, περιπάτησεν ὀλίγον ἐν τῷ κοιτῶνί του καὶ τρίβων διὰ τῆς χειρὸς τὸ μέτωπον ὡς ἂν ἤθελε νὰ τακτοποιήσῃ τὰς ἰδέας του.

«Ναί, εἶπε, εἶνε πολὺς καιρὸς ἀφ' οὔτου τὸ σχέδιον αὐτὸ μὲ ἀπασχολεῖ, καὶ ἂν καὶ συνήθως εἶμαι κύριος τοῦ ἑαυτοῦ μου, καθ' ὅλην τὴν νύκτα ἀπόψε δὲν ἡδυνήθην νὰ κλείσω τοὺς ὀφθαλμούς· πρέπει νὰ τὸ ἐκτελέσω.... Ἄς ἴδωμεν, ἐπ' ἀνέλαβεν ἀφ' οὗ ἐσκέφθη ὀλίγον· διὰ τί νὰ διστάζω; ἢ φάλαίνα κατέλιπεν ἀληθῶς τὰς ἀκτὰς τῆς Σπιτζεβέργης, ὅχι ὅμως καὶ ἐντελῶς· ἐκτός δὲ τούτου ὑπάρχουσι καὶ ἄλλα ζῶα ἐξ ὧν δύναται τις νὰ ἐξαγάγῃ ἔλαιον καλλίτερον καὶ τοῦ τῆς φαλαίνης, ὑπάρχουσι δέρματα, τὰ ὁποῖα πολὺ ἐπιζητοῦνται καὶ ὀδόντες, οἵτινες ἀξίζουσιν ὅσον τὸ ἐλεφαντοκόκκαλον. Ὁ ἐν Κοπεγχάγῃ ἀνταποκριτῆς μου χθὲς ἀκόμη μοὶ ἔγραφεν ὅτι οἱ ἄλιεις τοῦ Χάμμερφες καὶ τοῦ Ἀρχαγγέλου ἐκέρδησαν ἄπειρα ἐκ τοῦ τοιοῦτου ἐμπορίου. Διὰ τί νὰ μὴ δοκιμάσω καὶ ἐγὼ αὐτὴν τὴν ἐπιχείρησιν; Ἀρκεῖ νὰ ἐξαρτύσω τὸ νέον πλοῖον, τὸ ὁποῖον ἐναυπήγησα καὶ τὸ ὁποῖον θὰ ἦνε βεβαίως εὐτυχὲς διότι ἔδωκα εἰς αὐτὸ τὸ ὄνομα τῆς κόρης μου... εἶνε λαμπρὸν πλοῖον, στερεὸν καὶ τὸ κυβερνᾷ ἐκείνος ὁ ἀτρόμητος Βλονδῶ, ὁ ὁποῖός τοσάκις ἐταξείδευσεν εἰς τὴν Γροενλανδίαν· θὰ τῷ δώσω ὡς ὑποπλοίαρχον τὸν Μαρσέλ, παλλικῆρα μὲν φρά...

Και βαδίζοντας μόνον ἑμοῦ ἄν τις ἤθελεν ἶδει τὸν Βλονδῶ καὶ τὸν Μαρσέλ εἰς τὰς ὁδοὺς τῆς Δουνκέρκης, θὰ ἐνδοίε ἀμέσως πόσον διάφοροι ἦσαν κατὰ πάντα. Παχὺς καὶ βραχὺς ὁ Βλονδῶ ἐκρεμάτο ἀπὸ τοῦ βραχίονος τοῦ κομποῦ Μαρσέλ καὶ ἐφαίνετο στιβαρὸς χωρικός αὐτὸς παρά λεπτοφρεῖ νεανία.

Ἦτο πεντηκοντούτης ὁ Βλονδῶ, ἥσυχος καὶ ὅμοιος πάντοτε πρὸς ἑαυτὸν, εὐκολοοικονόμητος τόσο, ὥστε οἱ ναῦται τοῦ προσεφέροντο πρὸς αὐτὸν ὡς πρὸς ὅμοιον· ὅθεν καὶ παρέβαινον οὕτως ἐνίοτε τοὺς αὐστηροὺς τῆς πειθαρχίας κανόνας. Εἶχε γεῖνει πλοίαρχος ἀπὸ ναύτου καὶ ἦτο ἤδη ἀπὸ εἴκοσιν ἐτῶν πλοίαρχος.

Ὁ Μαρσέλ Κοντοῦ ἦτο κομψός, εὐμορφος καὶ ἐκίνητος νέος. Ἡ φυσιογνωμία του ἐδείκνυε γλυκύτητα ἄμα καὶ θάρρος. Ἦτο ἄπλοῦς καὶ ἀπέριττος περὶ τὴν ἐνδυμασίαν, ἀλλὰ καθαρώτατος. Ὁ Μαρσέλ ἦτο υἱὸς γεωμέτρου· πολὺ μικρὸς τὴν ἡλικίαν ἔμεινε ὄρφανός καὶ ἀνετράφη ὑπὸ θείας του τινας, ἤκουσε δὲ μαθήματα εἰς τὴν ναυτικὴν σχολὴν τῆς Βρέστης· ἀλλ' ἐπειδὴ δὲν ἐπέδιδε πολὺ εἰς τὰ μαθηματικά, ἠναγκάσθη νὰ ὑπηρετῆ εἰς τὸ ἐμπορικὸν ναυτικόν.

Τοιοῦτοι ἦσαν οἱ δύο ἄνδρες, οἵτινες ἀδελφικῶς εἰσῆρχοντο εἰς τοῦ πλουσίου ναυκλήρου τὸν οἶκον. Ἦδη ὁ Κ. Βανσαπέ περιέμενε τοὺς συνδαιτυμόνας του εἰς τὸ ἐστιατόριον, ἔνθα εἶχεν ἤδη παρατεθῆ τράπεζα κεκαλυμμένη ὑπὸ λεπτοτάτης καὶ καταλευκοῦ ὀλλανδικῆς θόνης καὶ φορτωμένη ὑπὸ πλήθους ἀργυρωμάτων, διότι ἠρέσκετο νὰ ἐπιδεικνύη πολλὴν πολυτέλειαν ὁσάκις προσεκάλει τινὰ εἰς τὴν τράπεζάν του ὁ πλούσιος ναύκληρος καὶ πολὺ ἡγάπα, ὡς εἶπομεν, εἰς τοιαύτας περιστάσεις νὰ ἐλέγη τὴν καλὴν Ῥόζαν Μαρίαν ὅσῳ τὸ δυνατόν καλλίτερον ἐστολισμένην. Ἀλλὰ διὰ τί τάχα κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἡ κόρη ἐδίστασε τόσο νὰ ἐκλέξῃ ἐν μεταξὺ τῶν πολλῶν τῆς φορεμάτων; Διὰ τί τοσάκις ἐκτενίσθη καὶ ἐξεκτενίσθη καὶ τέλος ἐπεκαλέσθη τὰς συμβουλὰς τῆς Βέρθας, τῆς φρονίμου τροφου τῆς; Ἦθελε νὰ ἦνε ὠραία τὴν ἡμέραν ἐκείνην, δὲν εἶχεν ὅμως ἐν ἑαυτῇ τὸ συναίσθημα τῆς ἀληθοῦς κομψότητος, τῇ ἔλλειπεν ἰδίως τὸ συναίσθημα τῆς ἁρμονίας τῶν χρωμάτων, τῆς μουσικῆς ταύτης τοῦ βλέμματός· κατὰ τοῦτο δὲ ἐλάχιστα ἦτο ἡ Βέρθα ἁρμονοία νὰ τὴν βοηθήσῃ. Καὶ κατέβη εἰς τὸ ἐστιατόριον τόσο ποικίλη κατὰ τὰ χρώματα καὶ τόσο φορτωμένη ὑπὸ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου, ὥστε ὠμοιάζε πρὸς εἰδωλὸν ἰνδικόν. Ὁ Μαρσέλ, ἀφ' οὗ εὐγενῶς ἐχαιρέτισεν αὐτὴν, ἀπέστρεψε τὴν κεφαλὴν ὡς ἂν ἡ πλῆμμυρα ἐκείνη τοῦ χρυσοῦ, τοῦ ἀργύρου, τοῦ κοραλλίου καὶ τῶν χρωμάτων νὰ προσέβαλλε τοὺς ὀφθαλμούς του. Ὁ Βλονδῶ ἤνοιξε μεγάλους τοὺς ὀφθαλμούς του καὶ τὴν εὖρε ὠραίαν, ἐξαισίαν. Ἀλλ' ἐκείνη συνησθάνθη οἶαν ἐντύπωσιν εἶχε κά-

μει εἰς τὸν Μαρσέλ καὶ ἐταράχθη τόσο, ὥστε δυσκόλως ἠδυνήθη νὰ γεῖνη κυρία ἑαυτῆς.

Καὶ ἀληθῶς δὲν ἦτο ἄσχημος τοῦ Βανσαπέ ἡ κόρη, ἀλλ' εἶχε τὴν χονδρὴν καλλονὴν τῶν εἰκόνων τοῦ Ῥοῦβενς. Εἶχε πρὸς τούτοις ἰσχυροτέραν τοῦ δέοντος τὴν φωνὴν καὶ ἀναρθρον καὶ χαῦνον τὸν λόγον. Ἄς προσθέσωμεν δὲ ὅτι ὀλίγιστον καιρὸν εἶχεν ἀφιερῶσαι εἰς τὴν ἀνάπτυξιν καὶ τὸν στολισμὸν τοῦ πνευματός της. Δὲν εἶχεν ἀναγνώσει εἰμὴ συνοπτικὴν τινα ἱστορίαν καὶ γεωγραφίαν, ἅπαξ δὲ τυχαίως ὀλίγας σελίδας τοῦ περιπαθοῦς τοῦ Σαινπιέρ ἔργου «Τὰ κατὰ Παῦλον καὶ Βιργινίαν», ὅπερ κατὰ τρόπον τόσο παραζένον τὴν εἶχε ταράξει, ὥστε ἔσπευσε νὰ κλείσῃ τὸ βιβλίον καὶ νὰ ἐξομολογηθῆ τὴν συγκίνησίν της εἰς τὸν πνευματικὸν της. Δὲν ἐγνώριζεν οὔτε τὰ τρυφερά τοῦ Θωμᾶ Μοῦρ ἄσματα, οὔτε τὰ ἐπικίνδυνα ποιήματα τοῦ Βύρωνος, οὔτε τὰ διασημότερα τῶν ἔργων τῆς γαλλικῆς μυθιοριογραφίας· καὶ ἂν τὴν ἠρώτας τί εἶνε ὁ Γκαῖτε, δὲν θὰ ἤξευρε νὰ σοῦ ἀπαντήσῃ ἂν ἦνε ἄνθρωπος ἡ πόλις.

Ἀλλὰ δὲν ἦτο χυδαία ἡ Ῥόζα Μαρία διότι ἡ ἀληθὴς ἀγαθότης οὐδέποτε δύναται νὰ ἦνε χυδαία, ἡ δὲ Ῥόζα Μαρία ἦτο αὐτὴ· ἡ ἀγαθότης. Πάντες ὅσοι ἐγνώριζον αὐτὴν τὴν ἡγάπων. Ὁ Βλονδῶ, ὅστις τὴν ἐγνώριζεν ἀπὸ τῆς μικρᾶς αὐτῆς ἡλικίας, τὴν ἐθεώρει ὡς τὸ πρότυπον ἀνθρωπίνης τελειότητος. Ὁ Μαρσέλ ἠσθάνετο πρὸς αὐτὴν σεβασμὸν καὶ εὐγνωμοσύνην διότι ἤξευρεν ὅτι πολλάκις αὐτὴ αὐτοθελήτως εἶχε μεσολαβήσει ἵνα τῷ δῶθῃ ὁ πατήρ της ὑπηρεσίαν ὑπὸ ὅσον τὸ δυνατόν καλλιτέρους ὄρους. Ἄν ἤθελε τύχει νὰ ἦνε ὁ Μαρσέλ ὀλιγώτερον ἰδανικός ἢ νὰ ἔχῃ πλειοτέραν πείραν τοῦ κόσμου, θὰ ἐξέτιμα κάλλιον τὰ ἐξαιρετικὰ πλεονεκτήματα τῆς νεαρᾶς προστατριάς του, θὰ ἀνεγνώριζε καὶ θὰ ἐθαύμαζε τὴν ἀθωότητα, τὴν ἀφροσύσιν, τὴν ἀρετὴν της καὶ τότε. . . .

Ἄλλ' εἰς ποῖον τάχα δὲν συνέβη νὰ πλανηθῇ εἰς τὰς νεφελώδεις τρίβους τοῦ βίου, ὡς ὁ ὀδοιπόρος ὅστις ἀποπλανᾶται εἰς ἀτραπούς, ἃς τὸ σκότος τῆς νυκτὸς ἐπικαλύπτει, νὰ μὴ διακρίνῃ ἐν τῇ πορείᾳ του τὸ εὐνοϊκὸν φῶς ἐστίας, παρὰ τῇ ὁποίᾳ θὰ εὗρισκε σωστικὸν καταφύγιον, ἀλλὰ ν' ἀποπλανᾷ αὐτὸν ἡ ἀπατηλὴ λάμψις φωτεινοῦ τινος μετεώρου; Δὲν ὑπάρχει ἄνθρωπος, πιστεύομεν, ἐνώπιον τοῦ ὁποίου ἡ Θεία Πρόνοια νὰ μὴ ἔθεσεν ἅπαξ τοῦλάχιστον κατὰ τὸν βίον του πρόσωπον, ὅπερ θὰ ἠδύνατο νὰ τὸν καταστήσῃ εὐτυχῆ· πολλοὶ ὅμως δὲν τὸ βλέπουν τὸ πρόσωπον τοῦτο, καὶ ἂν τὸ ἐλέπωσι ἀποτυφλοῦνται ἐκόντες καὶ τρέπονται πρὸς ἄλλα.

Πλὴν τῶν δύο ναυτικῶν ὁ Κ. Βανσαπέ εἶχε προσκαλέσει εἰς τὴν τράπεζάν του καὶ φίλον τοῦ τινος τραπεζίτην μετὰ τῆς θυγατρὸς του, ἥτις ἦτο τῆς αὐτῆς μετὰ τὴν Ῥόζαν Μαρίαν ἡλικίας.